

DE MORGEN, vrijdag 2009 11 06 bijdrage in 'De Gedachte'

DE BOOMING BUSINESS VAN DE INVORDERINGSINDUSTRIE

Hoe een 'kille justitiefabriek' de armoede aanzwengelt.

Als vrederechter heb ik steeds vaker het ontmoedigende gevoel niet de rechtvaardigheid, maar de armoede te verdelen.

Uiteraard leggen heel wat gezinnen onder druk van reclame en 'peer pressure' de verkeerde prioriteiten bij de besteding van hun budget. Financiële reserves worden meestal in het rood gerekend. Bij ziekte, werkloosheid, scheiding, worden betalingen vertraagd, en na een procedure zijn ze zelfs niet meer te overbruggen. Hetzelfde geldt voor heel wat bedrijven, vaak met jonge enthousiaste starters, steeds sneller gedumpt in pikzwarte lijsten.

Hulpverlening (OCMW voor de ene, de accountant voor de andere) beperkt zich tot bijna paniekerig crisismanagement, pijnlijk onopgewassen tegenover de wurggreep van rauwe, en peperdure invorderingstechnieken.

Op een moment dat algemeen onderkend wordt dat het effect van de crisis op de tewerkstelling nog moet komen, klinkt het tijdsalarm voor een sociaal én economisch meer efficiënte benadering van justitie.

Juridische diensten, advocaten, en gerechtsdeurwaarders moeten leren doelgerichter met justitie om te gaan, en justitie zelf, dient ook veel menselijker te functioneren als aanzet daartoe.

Het *"gerecht is geen geldautomaat"* schreef Prof. Storme sr. in zijn Afscheidscollege, maar *"een openbare dienst waarmee zuinig omgesprongen moet worden"*. Recenter hekelde advocaat Schoenaerts in het colloquium met vrederechter Evers het feit dat *"verzoening door onze juristen wordt aangezien als collectief tijdverlies"*.

Wat echter vaststaat is dat procedures vaak puur geldverlies betekenen voor de zwaksten onder ons: de naakte statistiek op www.vredegerechtroeselare.be bewijst dat een gemiddelde factuur (met verhogingsbeding) van 600 euro dan explodeert tot minimum 900 euro: dus de helft erbij, als "straf", ook voor wie wil afbetalen.

Dit alles veroordeelt onnoemelijk veel gezinnen tot jaren van afbetalingen, die nog permanent afgeroomd worden door de inning zelf: wie 25 euro per maand afkort aan een gerechtsdeurwaarder, betaalt iedere keer 3,65 euro "inningsrecht", bovenop vaak een pittige intrest. Als dan nog bij het minste nieuwe probleem (Murphy's Law) ook kosten van betekening of beslag komen, lijkt dit wel een ijsblokje van Neufchateau naar Knokke dragen om de zee te helpen afkoelen.

Administratieve zelfonredzaamheid - die ook in veel kleine KMO's bestaat - mag niet gepenaliseerd worden. Wie ter goeder trouw is dient de kans te krijgen om afspraken te maken, en ook voor de rechtbank moet er plaats zijn voor kosteloos overleg, dat bij akkoord een vonnis vervangt, en zo demotivering en wanhoop vermijdt.

Dit vergt geen nieuwe wettekst of budget, geen grote justitiële Lange Wapper: de lokale voetgangersbruggen bestaan, en volstaan.

De kosteloze minnelijke schikking (het allereerste hoofdstuk van het Gerechtelijk Wetboek onder 'behandeling van de vordering') is immers het evidente antwoord, maar enkel de vrederechters bakken daar tot dusver iets van: zo bespaart die techniek in het kanton Roeselare ruim 25.000 euro gerechtskosten per ...maand.

Een absolute prioriteit daarin lijkt wel de invordering van nutsbedrijven: het charme-offensief van de publiciteit, vindt immers zijn kille tegenpool in een razendsnelle klim van procedures, die daarenboven ontstellend afstandelijk, indien al niet verspillend aangepakt worden, en waar eigenlijk het ene wild, bang het andere opjaagt.

Nochtans heeft een minder bipolaire bedrijfscultuur ook voor de nutsleverancier zin, want die bespaart dan de door hem voor te schieten kosten van de harde aanpak, tenzij de "*industrie van de invordering*" een doel op zichzelf zou worden, en een soort justitie binnen justitie.

Van een industrie zou je dan nog verwachten dat ze op grote schaal, beter produceert aan een lagere kostprijs. Dit is ook het argument voor de "*Grote Justitiefabriek*", die met de "*hervorming van het Gerechtelijk Landschap*" voorgesteld wordt. Blijkbaar klopt dat nu al niet in de invorderingsindustrie, daarin goed geholpen door de nieuwe wetgeving inzake de rechtsplegingsvergoeding (RPV), die aan de advocaat toekomt.

Bijzonder voor "*small claims*" is de kostprijs van de invordering per dossier nog nooit zo onevenredig hoog geweest, niettegenstaande de informatica er eigenlijk kinderspel met weinig personeelinzet van gemaakt heeft: de ene besparing leidde dus niet tot de andere. Jammer voor velen, maar niet voor een very happy few.

Bij de definiëring van de RPV werd immers de repetitieve standaardinvordering niet ingecalculleerd, zodat de loutere kwantiteit, er ook een *big business* van maakt, terwijl die vermenigvuldigingsdans aan geen enkele kwalitatieve meerwaarde beantwoordt.

Iedere partner in justitie moet zijn maatschappelijke relevantie in vraag kunnen stellen. Gezinnen zijn meer dan dossiers. Advocaten zijn meer dan kassiers. Rechters zijn meer dan handtekening-automaten. Oplossingen zijn belangrijker dan vonnissen. En minder kosten betekent een snellere terugbetaling door en voor iedereen.

Twee simpele wetswijzigingen kunnen in een eerste fase volstaan om de vrederechtelijke "*good practices*" van de overal in te burgeren, de verpaupering van klanten te vermijden, en een gezonder bedrijfsklimaat te creëren, zowel in justitie, als bij haar repeat-players.

Vooreerst dient de minnelijke schikking verplicht te worden voorafgaand aan alle procedure inzake nutsvoorzieningen. Een procedure heeft maar een meerwaarde als ultieme remedie: "*op automatische piloot procederen*" is verspilling voor iedereen, en schiet in 35 % van de gevallen het doel voorbij, want de cijfers bewijzen dat het in meer dan 1 op 3 minnelijke schikkingen wel lukt.

Daarenboven kan dit maar zinvol besproken worden voor de rechter van de actuele woonplaats van de consument. Een verbod op het verre "*judge shopping*" moet eindelijk ook ingevoerd ter bescherming van wie op internet surft of een telefoontje geeft. Dit is wel het minimum van klantvriendelijkheid, ook in justitie.

Hoog tijd inderdaad, voor een nieuwe zorgethiek in het recht.

Vrederechter Jan Nolf, www.vredegerechtoeselare.be